

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев 6470/2022
30.08.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић, Радославе Мађаров, Бранке Дражић и Зорице Булајић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Веселин Кићовић адвокат из ..., против тужене Општине Шид, чији је заступник Општински правобранилац Општине Шид и туженог УТП „Војводина“ д.о.о. из Шида, чији је пуномоћник Жељко Фајфрић, адвокат из ..., ради накнаде штете, одлучујући о ревизијама странака изјављеним против пресуде Апелационог суда у Новом Саду Гж 1839/21 од 30.09.2021. године, у седници одржаној 30.08.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Гж 1839/21 од 30.09.2021. године.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужиоца изјављена против пресуде Апелационог суда у Гж 1839/21 од 30.09.2021. године.

ОДБИЈАЈУ СЕ као неосноване ревизије тужених изјављене против пресуде Апелационог суда у Гж 1839/21 од 30.09.2021. године у преиначавајућем делу.

НЕ ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужене Општине Шид против пресуде Апелационог суда у Гж 1839/21 од 30.09.2021. године у делу којим је њена жалба одбијена и потврђена усвајајућа одлука о тужбеном захтеву.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија тужене у делу којим је њена жалба одбијена и потврђена усвајајућа одлука о тужбеном захтеву.

ОДБАЦУЈЕ СЕ као недозвољена ревизија туженог УТП „Војводина“ д.о.о. из Шида изјављена против пресуде Апелационог суда у Гж 1839/21 од 30.09.2021. године.

Образложење

Пресудом Основног суда у Шиду П 130/2018 од 29.10.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је компензациони приговор туженог првог реда према тужиоцу у износу од 10.990.935,75 динара са законском затезном каматом почев од 28.12.1982. године до коначне исплате. Ставом другим изреке, обавезани су тужени да на име

накнаде штете по основу изгубљене користи тужиоцу солидарно исплате износ од 1.428.034,89 динара са законском затезном каматом почев од 08.02.2019. године до коначне исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је тужбени захтев тужиоца за износ од 4.559.824,05 динара на име накнаде изгубљене добити, као и захтев за исплату законске затезне камате почев од 30.11.2012. године до 08.02.2019. године као дана вештачења. Ставом четвртим изреке, обавезани су тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка солидарно исплате износ од 180.859,00 динара од дана извршности пресуде до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Новом Саду Гж 1839/21 од 30.09.2021. године одлучено је о жалбама странака и пресуда Основног суда у Шиду П 130/18 од 29.10.2019. године је преиначена тако што су обавезани тужени да тужиоцу (поред износа од 1.428.034,89 динара) солидарно исплате још и износ од 723.012,80 динара, са законском затезном каматом од 08.02.2019. године до исплате и одлучено да свака странка сноси своје трошкове поступка, а у побијаном усвајајућем делу (став 2) и преосталом побијаном одбијајућем делу (из става 3) наведена пресуда је потврђена.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, ревизије су благовремено изјавили тужилац, са предлогом да се о ревизији одлучи применом члана 404. ЗПП, тужена Општина Шид такође са предлогом да се о ревизији одлучи применом члана 404. ЗПП и тужени УТП „Војводина“ из Шида. Наведено је да се ревизије изјављују због битне повреде одредаба парничног поступка, погрешно и непотпуно утврђеног чињеничног стања и погрешне примене материјалног права.

Врховни суд је испитао дозвољеност изјављених ревизија и утврдио да су ревизије тужених дозвољене против преиначавајућег дела другостепене пресуде по члану 403. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11 ...10/23 - други Закон, у даљем тексту ЗПП).

Одредбом члана 403. став 3. ЗПП прописано је да ревизија није дозвољена у имовинскоправним споровима ако вредност предмета спора побијаног дела не прелази динарску противвредност 40.000 евра по средњем курсу НБС на дан подношења тужбе. Тужба у овом поступку поднета је 17.12.2010. године, а преиначена 10.10.2019. године. Вредност предмета спора побијаног дела по ревизији тужиоца износи 3.836.811,25 динара, што одговара динарској противвредности 32.643,54 евра на дан преиначења тужбе 10.10.2019. године (1€=117,5366 динара). Вредност предмета спора побијаног дела по ревизијама тужених износи 2.151.047,69 динара, што одговара динарској противвредности 18.301,09 евра на дан преиначења тужбе.

Имајући у виду да је вредност предмета спора побијаног дела по ревизији тужиоца и ревизији првотужене нижа од прописане за дозвољеност ревизије, Врховни суд је испитао испуњеност услова да се дозволи одлучивање о овим ревизијама применом члана 404. ЗПП.

Чланом 404. став 1. Закона о парничном поступку прописано је да је ревизија изузетно дозвољена због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која не би могла да се побија ревизијом, ако је по оцени Врховног суда потребно да се размотре правна питања од општег интереса или правна питања у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и ако је потребно ново тумачење права (посебна ревизија).

Из наведеног произилази да су законом изричито прописани додатни, посебни услови под којима ревизијски суд може изузетно дозволити ревизију и одлучити о овом правном леку и онда када ревизија није дозвољена на основу члана 403. ЗПП. Истицање погрешне примене материјалног права представља законски разлог за изјављивање посебне ревизије, искључиво уколико због погрешне примене материјалног права у другостепеној одлуци постоји потреба да се размотре правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе или новог тумачења права.

Ценећи разлоге тужиоца за одлучивање о ревизији као посебној, Врховни суд је нашао да у конкретном случају нису испуњени наведени услови из цитиране законске одредбе да се дозволи одлучивање о ревизији као изузетно дозвољеној. При том, овај суд је имао у виду садржину тражене правне заштите, садржину пресуда донетих у овој правној ствари и претходно донете одлуке ревизијског суда у овој правној ствари, као и разлоге на којима је заснована побијана пресуда у примени материјалног права, налазећи да у конкретном случају није испуњен законски услов који би се односио на потребу уједначавања судске праксе и да не постоји потреба за новим тумачењем права, нити за разматрањем правних питања од општег интереса, односно правних питања у интересу равноправности грађана. У парницама са тужбеним захтевом за накнаду штете, примена материјалног права је условљена утврђеним чињеничним стањем. Утврђено чињенично стање не може се оспоравати у поступку по ревизији, ни када је редовна ревизија дозвољена (члан 407. став 2. ЗПП). То свакако не може бити разлог ни за изјављивање посебне ревизије, чија је дозвољеност условљена испуњењем додатних законских услова који се односе искључиво на примену материјалног права. Такође, разлози ревизије делом се односе на битне повреде одредаба парничног поступка, због којих се посебна ревизија не може изјавити. Институт изузетне дозвољености ревизије предвиђен је искључиво за питања из домена примене материјалног права, и то под условима који су законом изричито прописани, а не односе се на примену процесних норми.

Из изнетих разлога, Врховни суд је оценио да нису испуњени услови за одлучивање о ревизији тужиоца као посебној, па је на основу члана 404. став 2. ЗПП одлучио као у ставу првом изреке.

Надаље, испитавши дозвољеност ревизије тужиоца у смислу члана 410. став 2. тачка 5 ЗПП, овај суд је из разлога који су претходно изнети везано за ревизијски цензус, нашао да ревизија тужиоца није дозвољена применом члана 403. став 3. ЗПП, па је на основу члана 413. овог закона, одлучио као у ставу другом изреке.

Изнето у погледу одлуке о посебној ревизији тужиоца односи се и на посебну ревизију тужене Општине Шид, по којој такође нису испуњени услови за одлучивање применом института изузетне дозвољености ревизије, по оцени Врховног суда. Пре свега, имајући у виду правно становиште ревизијског суда исказано у претходно донетој одлуци у овој правној ствари по истом правном питању по којем тужена као ревидент изнова предлаже разматрање позивом на члан 404. ЗПП, као да поништај судског поравнања о накнади за експроприсану непокретност представља услов за оцену о основаности тужбеног захтева за накнаду штете у виду измакле добити због немогућности коришћења непокретности у погледу које је донето решење о деекспропријацији, а по којем питању је став ревизијског суда већ јасно исказан у овој

правној ствари, узимањем у обзир предмета спора и утврђених околности конкретног случаја.

Због неиспуњених услова за одлучивање о ревизији тужене применом члана 404. став 1. ЗПП, Врховни суд је одлучио као у изреци на основу става 2. истог члана и применом члана 413 ЗПП ревизију одбацио као недозвољену против другостепене пресуде у делу којим је жалба тужене одбијена и потврђена првостепена пресуда.

Имајући у виду да вредност предмета спора побијаног дела по ревизији туженог УТП „Војводина“ из Шида, не прелази ревизијски цензус прописан одредбом члана 403. став 3. ЗПП, Врховни суд је утврдио да ревизија овог туженог није дозвољена, осим у преиначавајућем делу пресуде другостепеног суда.

Испитујући другостепену пресуду у границама дозвољеног побијања по члану 403. став 3. и 408. ЗПП, Врховни суд је нашао да ревизије тужених нису основане.

У поступку доношења побијане пресуде није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности, нити других битних повреда које би представљале дозвољени разлог за ревизију у смислу члана 407. став 1. тачке 2), 3) и 5) ЗПП. Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и закључак тог суда о праву тужиоца на накнаду штете за исти период објективне немогућности издавања у закуп пословног простора, од депоседериња до стицања непокретности од стране трећег савесног лица, дајући предност методолошком приступу обрачуна висине припадајуће накнаде према упоредним показатељима о ценама закупа према налазу вештака Ђурчић Душана.

Према утврђеном чињеничном стању, одлуком тужене Општине Шид од 10.04.1979. године утврђено је постојање општег интереса за експропријацију непокретности - кат. парцеле број ... КО ..., површине 5 ари и 55 м², у ... у улици ... број ... и породичне стамбене зграде на тој парцели, ради проширења угоститељских капацитета правног претходника туженог УТП „Војводина“ Шид. Решењем Секретаријата за финансије СО Шид бр 465-12/80 од 18.11.1980. године предметне непокретности, тада у сувласништву тужиоца у 3/8, ББ и ВВ у по 2/8 и ГГ у 1/8 удела, експроприсана је у корист Општине Шид. У ванпарничном предмету Општинског суда у Шиду Р 273/81 дана 28.12.1982. године закључено је судско поравнање којим се Општина Шид обавезала да сувласницима експроприсане непокретности на име накнаде за одузету непокретност исплати износ од 1.667.090,60 динара. Наведени новчани износ је у целости исплаћен бившим власницима. Непокретности су уписане као друштвена својине, са правом коришћења тужене Општине Шид. Тужиоци су депоседовани 01.01.1983. године. У 1984. години Општина Шид је бестеретно пренела право коришћења на правног претходника друготуженог, као крајњег корисника. Правни претходник друготуженог није извршио знатније радове ради чије изградње је непокретност експроприсана, већ ју је купопродајним уговором закљученим 19.03.1998. године отуђио и пренео у својину трећем лицу, ДД из ..., који је од тада уписан у јавним књигама као њен власник. Решењем Одељења за урбанизам, комунално-стамбене и имовинско-правне послове Општинске управе Шид број ...-.../...-... од 03.07.2009. године, по захтеву ранијих сопственика поништено је решење о експропријацији предметне непокретности, на основу члана 36. став 3. Закона о експропријацији од 18.11.1980. године, из разлога што корисници експропријације

нису у року од три године од правноснажности одлуке о накнади извели знатније радове на објекту ради чије изградње је извршена експропријација. У овом решењу је наведено да ће се пред судом решити имовинскоправни односи између корисника експропријације и власника непокретности. Парнични поступак покренут је тужбом поднетом 17.12.2010. године. Правноснажним делом пресуде Основног суда у Шиду П 1904/12 од 15.12.2015. године, одбијен је тужбени захтев тужиоца за исплату разлике између тржишне вредности и исплаћене вредности накнаде за експроприсану некретност по поравнању. У спроведеном поступку је утврђено стање непокретности у време експропријације, као и који су радови предузети након експропријације, да су изведени радови били нужни како би се спречило рушење објекта, уз то утврђено је и како је непокретност коришћења пре и након извршене експропријације, да су ранији сопственици пре експропријације пословни део објекта издавали у закуп правном претходнику друготуженог, док стамбени део није био издаван ни погодан за становање ни пре ни после експропријације. На погодност пословног простора за обављање угоститељске делатности, иако знатнији радови нису изведени (што је био разлог деекспропријације) указује и утврђена чињеница да је ДД одмах по куповини пословни простор користио као ..., док стамбени део није користио нити издавао у закуп. С обзиром да ранији сопственици експроприсане непокретности од дана када су депоседовани 01.01.1983. године па надаље нису били у поседу предметних непокретности и да натурална реституција није могућа, утврђена је измакла корист која је за тужиоца, који се сада легитимише као сувласник са $\frac{1}{2}$ удела, настала због немогућности коришћења некретнине.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је применом чланова 63. и 64. Закона о експропријацији, као и чланова 154, 189. и 132. Закона о облигационим односима, делимично усвојио тужбени захтев налазећи да тужилац има право на накнаду измакле користи према свом сувласничком уделу због немогућности коришћења пословног простора предметне непокретности и да је доказао њену висину, па је тужиоцу досудио износ од 1.428.034,89 динара, док је за већи износ тужбени захтев одбио као неоснован.

Побијаном другостепеном пресудом првостепена пресуда је у одбијајућем делу преиначена, усвајањем захтева за још 723.012,80 динара, са законском затезном каматом од 08.02.2019. године до исплате, са образложењем да је тужилац у односу на пословни простор доказао постојање штете, имајући у виду да је и пре експропријације пословни простор био издат у закуп, да остварује право на накнаду штете у виду изгубљене користи у висини закупнине за пословни простор од депоседовања 01.01.1983. године до отуђења трећем савесном лицу 19.03.1998. године, која према сувласничком уделу тужиоца износи 11.777,85 динара месечно, за наведени период укупно 2.151.047,69 динара, па је за износ разлике између тог износа и износа досуђеног првостепеном пресудом, тужбени захтев оцењен основаним, правилним опредељем другостепеног суда о прихватљивости налаза вештака Ћурчић Душана. При том, правно становиште првостепеног суда о обавези тужених да тужиоцу накнаде насталу штету, другостепени суд је прихватио и у разлозима донете пресуде позвао се на одредбе члана 154. став 1, 155, 185. и 189. став 2. и 3. Закона о облигационим односима, чијом је применом одлучено о основаности тужбеног захтева у усвојеном делу, на основу утврђеног чињеничног стања у првостепеном поступку.

По оцени Врховног суда, неосновано се ревизијама тужених оспорава правилност пресуде другостепеног суда.

О основу и висини тужбеног захтева за исплату измакле добити због немогућности коришћења непокретности након извршене деекспропријације, одлучено је на основу расправљених чињеница у поступку и резултата доказивања. Оспоравање оцене доказа и утврђеног чињеничног стања, у ревизијском поступку није дозвољено. У погледу примене материјалног права, као што је од стране ревизијског суда у претходној одлуци указано да околност да закључено судско поравнање о накнади за експрисану непокретност није поништено, да је о делу тужбеног захтева који се односио на исплату разлике између тржишне вредности и исплаћене вредности накнаде за експроприсане непокретности одлучено правноснажном пресудом у овом поступку, и да та околност није од утицаја на одлучивање о захтеву за накнаду штете по основу изгубљене добити због немогућности коришћења предметног простора као посебном правном основу, оценом другостепеног суда код поновног одлучивања интегрисане су чињенице и правни став о праву и висини тужиоцу припадајуће накнаде на терет тужених. Насупрот ревизијским истицањима тужених, доношењем решења о деекспропријацији наступају правне последице које се за раније сопственике огледају у праву на накнаду којом се надомешћују користи које би редовном току ствари остварили да није дошло до промене у својинском режиму, експропријацијом и депоседовањем, извршеним са циљем који се није остварио. За насталу ситуацију и последице које су произишле одговорност сnose тужени. Тужилац и остали сувласници до експропријације, располагали су овлашћењем да непокретности користе и на начин да се издају у закуп, што су и чинили са пословним простором који намену није мењао. У поступку је доказано испуњење услова за остварење права на накнаду штете, применом члана 189. став 3. ЗОО, а од стране другостепеног суда правилно одлучено о висини накнаде штете досуђене на терет тужених за период основаног тражења, према ценама закупа у време вештачења а стању некретнина у време експропријације, на основу вештачења вештака Душана Ћурчића, у складу са одредбом члана 189. став 2. истог закона.

Из изнетих разлога, на основу члана 414. ЗПП, одлучено је као у ставу трећем изреке ове пресуде.

Председник већа - судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић